

Research Center

Մ Ր Ց ՈՒ Ն Ա Կ ՈՒ Թ Յ Ա Ն
Հ Ա Մ Ա Շ Խ Ա Ր Հ Ա Յ Ի Ն
Զ Ե Կ ՈՒ Յ Ց
2010-2011

«Տնտեսություն եւ արժեքներ»
հետազոտական կենտրոն

Երևան, Մեպտեմբերի 9, 2010 թ.

ՄՐՑՈՒՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ՉԱՓՈՒՄԸ

- ՀՏՖ-ի Մրցունակության համաշխարհային զեկույցը (ՄՀԶ)
  - երկրների մրցունակության չափման առաջատար և ամենահամապարփակ աղբյուրներից մեկն է,
  - օգտագործում է ինչպես վիճակագրական տվյալներ, այնպես էլ հետազոտությունների արդյունքում ստացված տվյալներ (առանձին երկրներում ղեկավարների կարծիքի հարցումներ):
- ՄՀԶ շրջանակում երկրների մրցունակությունը չափվում է ըստ Համաշխարհային մրցունակության ցուցչի (ՀԱՄ ցուցիչ):
  - Համաշխարհային մրցունակության ցուցիչը երկրների մրցունակության գնահատման ընդգրկուն ցուցանիշ է , որը հաշվարկվում է ավելի քան 110 գործոնների հիման վրա` ներառելով այնպիսի հարցեր, ինչպիսիք են մակրոտնտեսությունը, առողջապահությունը և կրթությունը, գործարարության կատարելագործվածությունը, նորարարությունները եւ այլն:
- ՀՏՖ-ի գործընկեր կազմակերպությունը Հայաստանում «Տնտեսություն եւ արժեքներ» հետազոտական կենտրոնն է, որը 2005 թվականից ի վեր աջակցում է ՀՏՖ-ի Հայաստանի մասով հետազոտություններին:

Մրցունակության համաշխարհային զեկույց 2010–11

- 2010 թ. զեկույցը լույս տեսավ մի ժամանակ, երբ համաշխարհային տնտեսությունում տիրում է ճգնաժամի հետևանքով ձևավորված անորոշությունը: Թեև զարգացող երկրները կարողացել են վերականգնել իրենց աճի տեմպերը, բայց զարգացած երկրներում առկա լուրջ խնդիրները չեն բացառում ճգնաժամի երկրորդ ալիքը:
- Աշխարհի պետությունների համար լրջագույն խնդիր է դարձել պետական պարտքի կառավարումը: Ծանրացած պարտքի բեռն այլևս վտանգում է միջնաժամկետ ներդրումները զարգացման ենթակառուցվածքների մեջ:
- ՄՀԶ 2010-11 գլխավոր ուղղերձն այն է, որ կարճաժամկետ հրատապ խնդիրների կողքին ուշադրության կենտրոնում պետք է պահվի երկարաժամկետ հատվածում մրցունակության հիմքերի զարգացումը:
- ՄՀԶ 2010-11 զեկույցը Հայաստանի մասով հաստակ արտացոլել է մակրոտնտեսական վիճակի վատթարացումը, ինչպես նաև Հայաստանի համար մշտապես խոցելի կետեր հանդիսացած մրցակցության և տեխնոլոգիական պատրաստվածության բացերը:

Մրցունակության համաշխարհային ցուցիչ. 12 հենասյուները

Հիմնական պայմաններ	1	Ինստիտուտներ
	2	Ենթակառուցվածքներ
	3	Մակրոտնտեսական կայունություն
	4	Առողջապահություն եւ տարրական կրթություն
Արդյունավետության իրաններ	5	Բարձրագույն կրթություն եւ վերապատրաստում
	6	Ապրանքների շուկայի արդյունավետություն
	7	Աշխատուժի շուկայի արդյունավետություն
	8	Ֆինանսական շուկայի արդյունավետություն
	9	Տեխնոլոգիական պատրաստվածություն
	10	Շուկայի չափ
Նորարարության և կատարելագործվածության գործոններ	11	Գործարարության կատարելագործվածություն
	12	Նորարարություն

Մ
Բ
Ց
ՈՒ
Ն
Ա
Կ
ՈՒ
Թ
Յ
ՈՒ
Ն

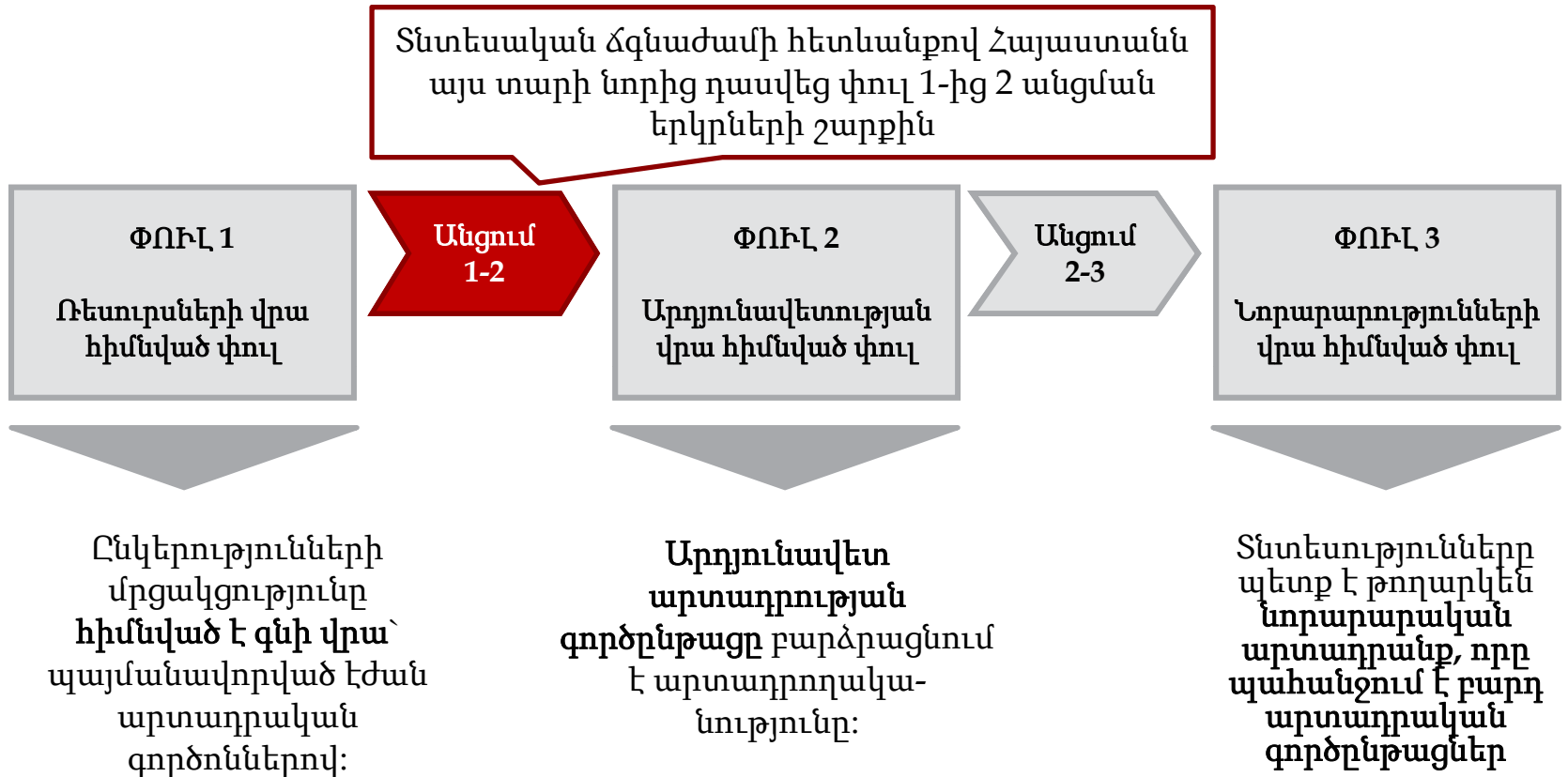

Տնտեսական զարգացման փուլերն ըստ ՄՀԶ-ի

Տնտեսական զարգացման փուլ	Մեկ շնչին ընկնող ՀՆԱ	Արտահանման ռեսուրսափնտեսիվություն
ՓՈԻԼ 1. Ռեսուրսների վրա հիմնված փուլ	< 2.000	<p>>90 % >70 %</p>
<i>Անցում փուլ 1-ից 2-ը</i>	2.000-3.000	
ՓՈԻԼ 2. Արդյունավետության վրա հիմնված փուլ	3.000-9.000	
<i>Անցում փուլ 2-ից 3-ը</i>	9.000-17.000	
ՓՈԻԼ 3. Նորարարությունների վրա հիմնված փուլ	>17.000	

Երկրների տնտեսական զարգացման փուլերը ըստ ՄՀԶ-ի

Տարբեր տնտեսական զարգացման փուլերում գտնվող տնտեսությունների համար ՀԱՄ-ն հաշվարկելու համար տնտեսական ցուցանիշների նկատմամբ կիրառվում են տարբեր կշիռներ

Աշխարհի առաջին 15 ամենամրցունակ երկրները

1-15 երկրները	ՀԱՄ 2010-11 Տեղ	ՀԱՄ 2009-10 Տեղ
Շվեյցարիա	1	1
Շվեդիա	2	4
Սինգապուր	3	3
ԱՄՆ	4	2
Գերմանիա	5	7
Ճապոնիա	6	8
Ֆինլանդիա	7	6
Նիդեռլանդներ	8	10
Դանիա	9	5
Կանադա	10	9
Հոնկոնգ	11	11
Մեծ Բրիտանիա	12	13
Թայվան	13	12
Նորվեգիա	14	14
Ֆրանսիա	15	16

Հայաստանն իր մրցունակությամբ 98-րդն է 139 երկրների շարքում

Երկիր	ՀԱՄ 10-11 Տեղ	Փոփ.*
Այբանիա	88	↗
Ուկրաինա	89	↘
Գամբիա	90	↘
Հոնդուրաս	91	-
Լիբանան	92	-
Վրաստան	93	-
Մոլդովա	94	-
Յամայկա	95	-
Սերբիա	96	↗
Սիրիա	97	↗
Հայաստան	98	↗
Մոնղոլիա	99	↗
Լիբիա	100	↘
Դոմինիկյան Հանրապետ.	101	↘
Բոսնիա և Հերցեգովինա	102	↗
Բենին	103	↗
Սենեգալ	104	↘
Էկվադոր	105	↗
Քենիա	106	↘
Բանգլադեշ	107	↘
Բոլիվիա	108	↗

* Դիրքի փոփոխությունը ըստ ՄՀԶ 2009-10 երկրների շարքի (133 երկրներ):

Հայաստանի համեմատական դիրքը զարգացման I-ից II փուլ անցման ենթախմբում

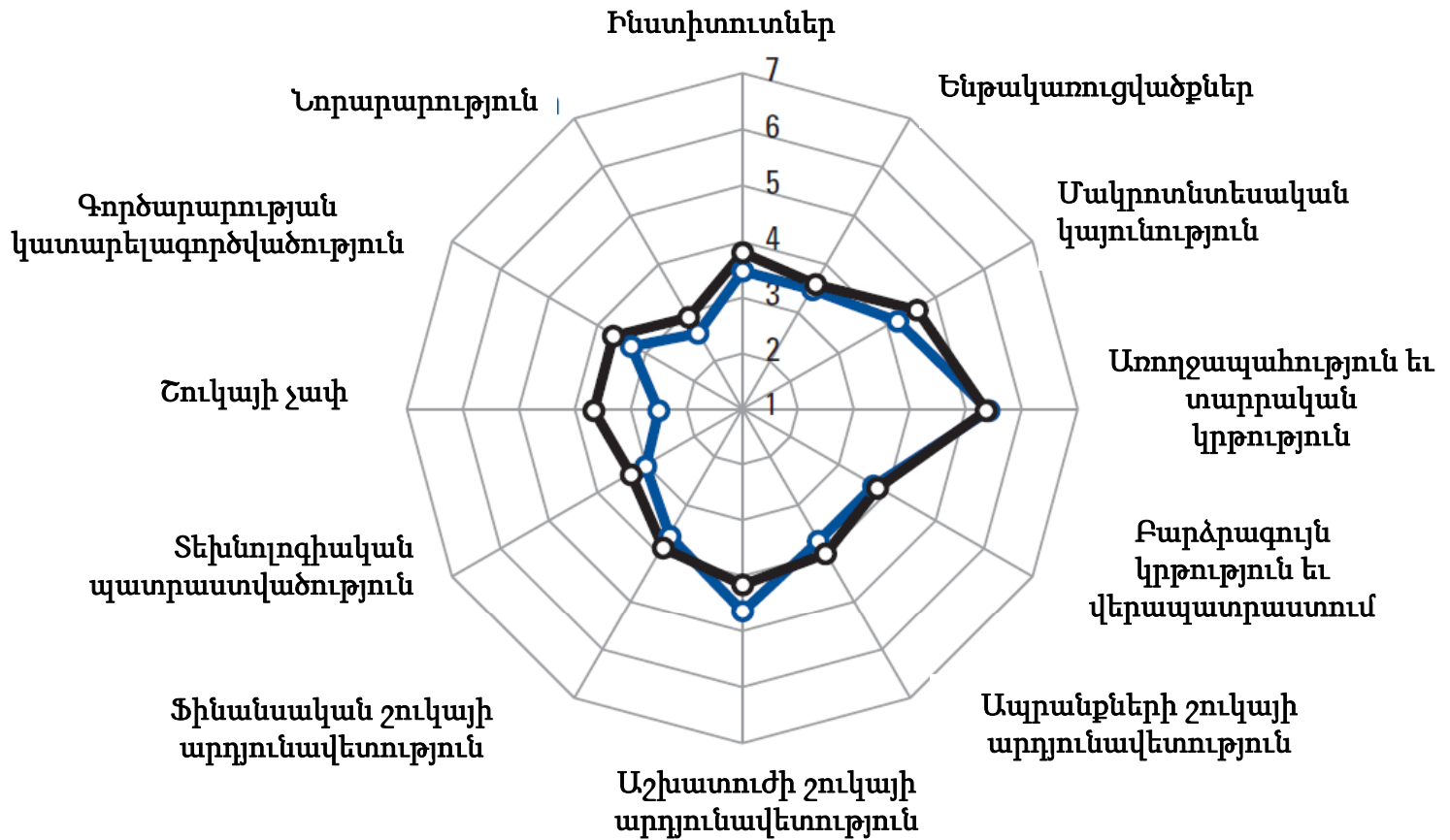
ՓՈՒԼ 1
Ռեսուրսների վրա
հիմնված փուլ

Անցում
1-2

ՓՈՒԼ 2
Արդյունավետության
վրա հիմնված փուլ

Անցում
2-3

ՓՈՒԼ 3
Նորարարությունների
վրա հիմնված փուլ

—○— Հայաստան —○— Փուլ 1-ից 2 անցման երկրներ

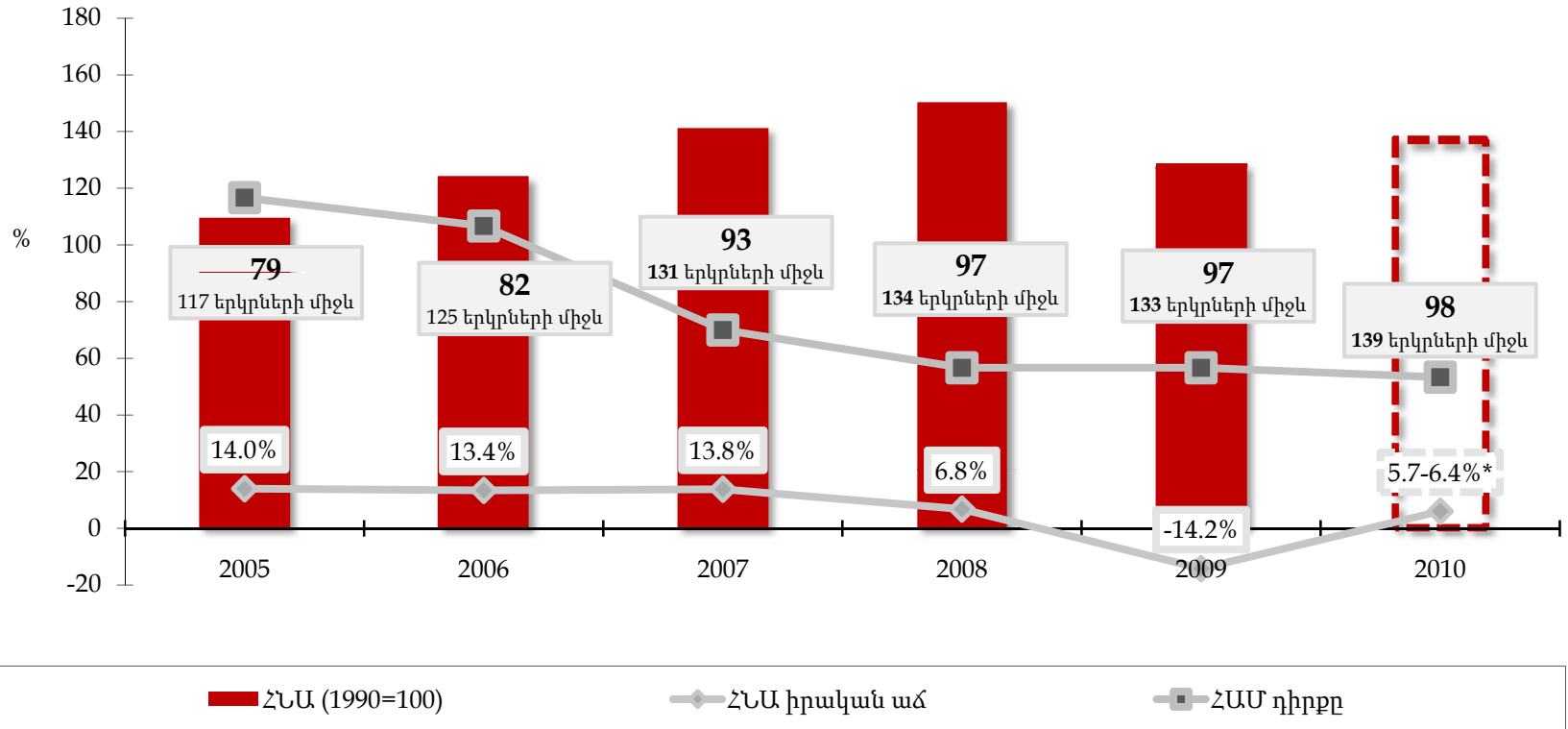

Հայաստանի գնահատականներն ըստ հենասյուների և փոփոխությունը նախորդ տարվա նկատմամբ

ՀԱՄ հենասյուները	ՀԱՄ 2010–11 տեղ 139 երկրների շարքում	ՀԱՄ 2009–10 տեղ 133 երկրների շարքում	Փոփոխություն
Ինստիտուտներ	97	95	↘ -2
Ենթակառուցվածքներ	90	81	↘ -9
Մակրոտնտեսական միջավայր/կայունություն	99	53	↘ -46
Առողջապահություն եւ տարրական կրթություն	93	97	↗ +4
Բարձրագույն կրթություն եւ վերապատրաստում	91	96	↗ +5
Ապրանքների շուկայի արդյունավետություն	113	116	↗ +3
Աշխատուժի շուկայի արդյունավետություն	47	47	→ 0
Ֆինանսական շուկայի արդյունավետություն	110	97	↘ -13
Տեխնոլոգիական պատրաստվածություն	108	105	↘ -3
Շուկայի չափ	116	109	↘ -7
Գործարարության կատարելագործվածություն	109	112	↗ +3
Նորարարություն	116	108	↘ -8

Հայաստանի ՀԱՄ դիրքի դինամիկան (2005–2010)

* 2010 թ. կանխատեսումը ՀՀ ԿԲ-ի (առ 07.2010 թ.)

Հայաստանի 10 ուշագրավ առավելություններն ու թերությունները

Ուշագրավ առավելություններ	Տեղ	Ուշագրավ թերություններ	Տեղ
Մալարիայի ազդեցությունը գործարարության վրա	1	Հակամենաշնորհային քաղաքականության արդյունավետությունը	138
Մալարիայի դեպքերի քանակը	1	Տեղական մրցակցության ուժգնությունը	136
Աշխատանքից հեռացման հետ կապված ծախսերը	21	Տեխնոլոգիական ապրանքների պետական գնումներ	134
ՄԻԱՎ/ՁԻԱՀ-ի տարածվածությունը	22	Շուկայում գերիշխող խմբերի առկայությունը	133
Հանցագործությունների և բռնության հետևանքով գործարարության ծախսերը	31	Տեղական արժեթղթերի շուկայի միջոցով ֆինանսավորման մակարդակը	131
Ահաբեկչության հետևանքով գործարարության ծախսերը	32	Վենչուրային կապիտալի մատչելիություն	131
Աշխատանքի ընդունելու և աշխատանքից ազատելու գործելակերպը	33	Միներտար բաժնետերերի շահերի պաշտպանություն	131
Նոր բիզնես սկսելու համար անհրաժեշտ գործընթացների քանակը	34	Կորպորատիվ խորհուրդների արդյունավետությունը	130
Մաքսադրույքների չափը	35	Բիզնես կրթություն (դպրոցների որակ)	130

Հայաստանի վարկանիշերում արձանագրված ամենաուշագրավ փոփոխությունները

Ցուցանիշ	Տեղ ըստ ՄՀԶ 2010-11	Փոփոխություն
Նոր բիզնես սկսելու համար անհրաժեշտ գործընթացների քանակը	34	↗ +41
Բջջային հեռախոսակապի բաժանորդագրությունների քանակը	81	↗ +12
Պետական պարտքը	70	↘ -51
Բյուջեի պակասուրդը	113	↘ -47
Պետական կարգավորման բեռը	91	↘ -27
Լայնաշերտ ինտերնետի բաժանորդագրությունները	108	↘ -22

Հայաստանի դիրքը ԱՊՀ երկրների շարքում

ԱՊՀ երկրներ	ՀԱՄ 2010–11 Տեղ	ՀԱՄ 2009–10 Տեղ
Ադրբեջան	57	51
Ռուսաստան	63	63
Ղազախստան	72	67
Ուկրաինա	89	82
Վրաստան	93	90
Մոլդովա	94	-
Հայաստան	98	97
Տաջիկստան	116	122
Ղրղզստան	121	123

ՀԱՄ ենթացուցիչների գնահատականը ԱՊՀ երկրների համար

	Երեք ենթացուցիչները			
	ՀԱՄ	Հիմնական պայմաններ	Արդյունավետության իրթանիչներ	Նորարարության գործոններ
Երկիր	Տեղ	Տեղ	Տեղ	Տեղ
Ադրբեջան	57	58	75	66
Ռուսաստան	63	65	53	80
Ղազախստան	72	69	71	102
Ուկրաինա	89	102	72	88
Վրաստան	93	95	94	121
Մոլդովա	94	97	99	123
Հայաստան	98	94	106	114
Տաջիկստան	116	112	123	118
Դրոգստան	121	120	111	137

Գործարարությանն առավելագույնս խոչընդոտող գործոնները Հայաստանում

